

ΣΕΛΙΔΕΣ ΑΠΟ ΤΗ ΣΚΛΑΒΙΑ

ΡΗΓΑΣ ΦΕΡΡΑΙΟΣ

Ήταν τότε ή πλείο μαθή έποχή τής τουροζορο-
τημένης 'Ελλάδας μας, άπάνο - κάτω κατά τή 1770,
έποχή μαθή κα σκοτεινή, πού ένα σαράκι ή ένα πα-
σοήμ του παρκαταπνότερου Τούρκου άξίζε πλείο-
τερο από χίλια 'Ελληνικά κεφάλια, έποχή διακρίων
καί στεναγμών, πού οι 'Ελληνες ζούσαν όχι από τήν
εσπλαγία καί τό έλεος τών τυράννων τους, αλλά
γιατί ήσαν χριστιανοί σ' αὐτούς.

Σημέριον Χριστογέννα, καρδιά του γεμιόνα.
'Εξείνη τή χρονιά μεγάλη ζωαζοαρία βασιλευε στη
Θεσσαλία, καί τήν ήμερα τών Χριστογέννων δου-
λενε ένα χιονόβροχο καί μία χιονάδα πού δέν μοιογιότα.

Οι Βελεστινιώτες, σαν όλοι οι ορθόδοξοι Χριστιανοί, είχαν πάει
πρωί-πρωί στην εκκλησία να λειτουργήσουν και να παρακαλέσουν το
Θεό, που σαν εκείνη την ήμερα λάβαινε αόαζα ανθρώπων, να λυπηθή
το 'Ελληνικό γένος καί τή χριστιανοσύνη πού στενάζαν βαρειά απ' ά-
καχο σ' άκρη τής χώρας κα' άγνομοχοίσαν
κάτω απ' τήν αντίκριστη φτέρνα του 'Αγα-
ρηνού.

Η λειτουργία βρισκόταν ακόμα στο Χε-
ροουβικό, όταν χιμήξαν καί μπήκαν μέσα
πολλοί άγριοι κα' άρκατομήνιο Τούρκοι,
"Αντρες, γυναίκες καί παιδιά ήμειναν ξεφοί.
— Παλλογχοίσοηδες! 'Εμείς παιδιό-
μαστε καί σετς διασεδάζετε έδω μέσα με
τραγοδία! (Τραγοδία έννοοσε ο αντίκρι-
στος τις ιερές ψαλμοδίες!). 'Ευτοές, ξεο,
παλλογχοίσοηδες, να βγαλίετε τ' άμάξια
μας από τή λάσπη! φωναζε ο πρώτος τους
άγριο, σκληρός Γενήτσαρος, χριστιανογέν-
νημα καί χριστιανομάζος, μπαίνοντας στην
εκκλησία με καμιά δεκαριά Τούρκους πού
ήσαν όλοι τους βγαλίμενα τα σπαθία.

— Αιδάν, αρέντη μου! 'Αφήστε μας
ώσπου να τελειώση ή λειτουργία κα' έπειτα
εχοχόμαστε... τόλμησε ν' απαντήση ένας
από τους γεροντότερους του χοροοί, πού
είχε ξεαποχασίμενο τό κεφάλι του.

— Βουβάσο, γαιούση! φωναζε λυσο-
αμήνος απ' τό θυμό καί διακαμένος για αί-
μα χριστιανικό ένας άλλος Γενήτσαρος.
Πρέπει να δουλέψη ή εκκλησία σας για να
τρέψη τό τζαμί μας...

Καί στη στιγμή ο χριστιανός, πού είχε
τόλμησει να είπη εκείνον τό λόγο, κυλιόταν
άπάνο στις χριές πλάκες, βοιτηγμένος στο
αίμα του.

"Ελαφε είδός ή λειτουργία, έσοβαν τα
κερτιά καί τα καντήλια, κα' οι χριστιανοί,
μαζή με τόν παπά τους, ακολουθήσαν τους
φονιάδες τους, κάνοντας τό
σταυρό τους για να γλιτώσουν απ' τα χειρότερα καί
χρηφαστενάζοντας, γιατί σ' εκείνη την έποχή οί-
τε ν' αναστενάξη φανερά μοροοσε ο δόστιχος ρα-
γιάς!

Σε μισή ώρα πάνω - κάτω, προβατα καί μακελί-
αρηδες έφτασαν κάτω στο δρόμο πού περνάει απ'
τή Λάρισα για τό Βόλο, όπου ήσαν κολλημένα καί
δέν μοροοσαν να βγουν καμιά πενηνταριά χρι-
στιανικά κα' άγγαρεμένα άμάξια, φορτωμένα με σι-
τάφι, άρκαγιέμο από χριστιανικά σπίατα, πού ήσαν
προσοριέμο για τό μεγάλο τζαμί Φετιχιέ τής Πό-
λης καί στέλνονταν στο Βόλο για να φορτωθή σε
άγγαρεμένο Ζαγοριανό καρδιά.

Εκεί οι άγγαρεμένα χριστιανοί ξεφορτώσαν τ'
άμάξια, κοιβαλίοντας τα σακακά σε στεγνόν τόπο,
κα' έτσι να βόδια καί τα βουβάλια μοροσαν να
βγαίουν από τις λάσπες, πού ήσαν βαλωμένα, τ'
άμάξια άδειανά. 'Υστερα ξαναφορτώσαν τα σακακά,
καί τ' άμάξια τραβήξαν τό δρόμο τους για τό Βόλο.

Αλλά οι Τούρκοι, άντι ν' άρήσουν τους Βελε-
στινιώτες να χριστούν πίσω στο χοροί τους καί
στα σπίατα τους, άμα τέλειοσε ή άγγαρεία, τους πή-
ραν μαζή τους για τό Βόλο, με τήν πρόφαση πως
τ' άμάξια μοροοσαν να ξανακολλησουν ώσπου να
πάν στο Βόλο.

Τι να έκαναν οι καίμενοι οι ραγιαδες! Μπορού-
σαν ν' άνηθουν καί ν' άντισταθουν σ' αυτά τα θη-
ρία πού έσοβαν χριστιανικά κεφάλια καί μόνο τή μορ-
φή είχαν κοινή με τους άνθρώπους; Θέλοντας λοιπόν
καί μη, ακολουθήσαν τό δρόμο για τό Βόλο.

Όταν πέσαν τον κάμπο καί πήραν τον άνή-
φορο, πολλά άμάξια σταμάτησαν, γιατί τα βόδια καί
τα βουβάλια πού τα σέρναν είχαν κοιραστή. Τότε οι
Τούρκοι διάταξαν τους Βελεστινιώτες να ξεφορτώ-
σουν τα σταματημένα τ' άμάξια, παίρνοντας ο καθέ-
νας ένα σακακά με σιτάφι στον ώμο του ως τή κορφή
του βουνού.

'Ανάμεσα στους πολλούς άγγαρεμένους Βελεστινιώτες βρισκόταν
κα' ένα παλληγάρι ως δεκοχτό χρονών, γίγοντας στο σώμα καί στη
δύναμη, κα' άγγελος στην όμορφιά, καί πρώτο νοικοζοροπούλο του χο-
ροοί. Φορούσε μεταξοτά άντήρα για τό έπίσημο τής ήμέρας κα' έσορ-
ενο στο ζωνάρι του κίτρινο καλαμάρι, γνό-
οισμα πως ήξερε γράμματα.

Ήταν δάσκαλος καί ψάλτης του Βελε-
στινίου, αλλά ο κόσμος, μη μοροδώντας να
έκτιμήση τήν αξία των γραμμάτων του, ή-
ταν μαγευμένος από τήν άγγελική φωνή
του, κα' όταν έφελνε κα' όταν τραγοδοοσε,
κα' άντι δάσκαλο τών έλεαν εφάλητς καί
με αυτό τό όνομα ήταν γνωστός σ' όλους.

Τή στιγμή πού πήρε κα' ο ψάλτης ένα
σακακά με σιτάφι στον ώμο του, σαν τους
άλλους χοριανούς του, ένας Γενήτσαρος αί-
μόβορος κα' άτιμος πήγε κοντά του καί τό
είπε :

— Ρίξ' τό σακακά κάτω!
'Ο ψάλτης έφοξε τό σακακά κάτω, μη
γχοροδώντας τό σοχό το Τούρκου, κα' ο
Γενήτσαρος του ξαναείπε :

— Σαυφε τώρα, γαιούση!
'Ο ψάλτης έσοκνε, μη μοροδώντας να
κίνη ήλλοιοιτιζα, κα' ο Τούρκος του ριχτη-
ζε καθάλια στη στιγμή.

Όταν ο νέος έννοοισε τόν Τούρκο άτά-
νο του, τότε αισθάνθηκε μέσα του όλη τή
σημασία αυτής τής φορτιτής άγγαρείας πού
είνε προσοριέμο μόνο για τα τετραπόδια!

Στη στιγμή τών πέταξε καταγής.
Θήσοσε κα' έγινε φωτιά ο τυράννος
ο Τούρκος...
Θήσοσε κα' έγινε άστραπή ο σκλάβος ο
'Ελληνας...

Βλαστήμησε ο Γενήτσαρος τό Χριστό καί
τό Γένος του ραγιά...

Βλαστήμησε κα' ο ραγιαός τό Μωχαμμήτ καί τήν Τουραιά...
Γροθιά ο δινάστης, γροθιά ο διναστεμένος!
Αλλά ή γροθιά τών δυνατεμένων είνε πού βα-
ρειά. Δέν κλείνε μόνο τό θυμό του έγοισμο στα
δάχτυλά τής, αλλά καί τήν αγανάκτηση του πόνο.

Η γροθιά εκείνη του ψάλτη του Βελεστινίου ελ-
χε μέσα τής άκέρηα τήν κορμή του μαθρο πόνο ο-
λου του δουλομήνο Γένους, πού στενάζε τέσορες
αίονες ως τότε κάτω απ' τήν άτιμη κα' άντικριστη
σκλαβιά. Η γροθιά εκείνη του Θεσσαλού συμβό-
λιζε τή μεγάλη 'Επανάστασι του Εικοσιένα!

Ο Τούρκος έπεσε καταγής νεκρός καί σε μία
στιγμή ή αίμοχορη ψυχή του βρέθηκε στην άγκαλιά
του Διαβόλου. Φωνές άλαλαγμού καί φόβου μαζή
έμνηξαν οι ραγιαδες του Βελεστινίου καί λυσοασμέ-
νης όργης οι Γενήτσαροι.

Οι Τούρκοι έτρεξαν μανιωμένοι καταπάνο του
με τα σπαθία στα χέρια για να τόν λυσιόσουν, αλλά
ο ψάλτης, πριν τών άγγίξουν εκείνο, άρπαξε από
καταγής τό γεμάτο σακακά καί, βάνοντας τό άσπιδά
του, έφυγε από μέσα από τα χέρια τους.

Κι' ενώ τό σιτάφι χιόνόταν απ' τις τρέπες του
σακακοοί, πού είχαν κάνει ή σπαθής κα' οι ντομφε-
κάς τών Τούρκων, καί σπεροδταν καταγής, ο γλι-
τωμένος ψάλτης, παίρνοντας τόν άνήφορο του δου-

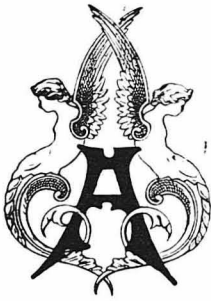
Ρήγας Φερραίος

ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΤΗΣ ΚΑΡΔΙΑΣ

Τού 'Ακαδημαϊκού ΙΟΥΛΙΟΥ ΔΕΜΑΙΤΡ

Τ' ΟΝΕΙΡΟ ΤΗΣ ΚΑΜΠΟΥΡΑΣ

ΡΓΑ - άργά ο ήλιος έφανερο προς τή δύσιν του, σκοραίνοντας σ' όλη τή γύρω έκταση τίς χρυσές ακτίδες του, σαν τελευταίο χαρετισμό.

Στό παράθυρο ενός ύπογειου σπιτιού ήταν άκοιμισμένη μία κοπέλλα. Πρόσωπο έκει άκίνητη τόν έρχομό τής νόχτας. Τό φωςότι κινάλλ' τής φανότανε κίττωχο. Από μεγάλα μαύρα μάτια τό φώτιζαν, δύο μάτια μ' ένα παθητικό καί θλιβερό βλέμμα, σαν έκτενο πού βλέπομε σέ μερικέσ εικόνας άγιων.

Μηπως όμως δέν ήταν μία πραγματική μάστιξ ή δυστοχιμένη ασή τήσ; Ένας τερατώδης όγκος τής έπιεζε τό στήθος, κάτω άπ' τό όποιο χτυπούσε μία νέα κ' εύάσθη καρδιά. Ήταν χαμπούρα !.....

'Όστού ή φτώχη αύτή κόρη κατά τίς άτελείωτες ώρες πού αναπαύταν, ξεπλωμένη στην πολυθρόνα τής, βυθίζοταν σ' ένα όνειρο γαλάζιο, σ' ένα έρωτα ιδανικό, σέ μία εντοχία άράταστη, πού έξαφάνιζε τήν άσχημά τής καί τήν μεταμόρφωνε σέ φωςά γυνάικα.

Τ' όνειρό τής αύτό σιγά-σιγά ένσπασκόμην στό πρόσωπο τού νέου πού είχε νοικιάσει τόν τελευταίο κωφό τό καλύτερο δωμάτιο τού σπιτιού τής.

'Από τήν ήμέρα πού πρωτοπαρουσιάστηκε ό νέος αύτός νοικιάσης, ή άτυχη κόρη ζωόταν πάντα στό παράθυρο καί παραμόλαγε άκούραστα, μέ τήν έλλάδα νά τόν ιδή, άν κ' έκείνος άγνούσε τά φλογεύα άισθημάτ' ας καί τήν έντοναούσε, χωρίς νά τό θέλλ.

'Έτσι κ' αύτό τό βράδι, ή νέα είχε πάρει τή συνθησμένη τής θέσι καί πέριμενε άναπόμωνα τήν έμπαύσιό του. 'Εξάφνα τά μάγουλά τής έκοκκίνισαν μέ μιάς κ' ή άνατοχή τής έσταμάτησε. Είχε δη τόν άγλαπήμενο τής νά έρχεται προς τό σπίτι.

Γύρωσε μάλιστα μηχανικά τό κεφάλι του προς τό παράθυρο καί τής είπε μέ χαμόγελο:

— 'Όμοιά βραδιά άπόψε, δεσποινίς! Δέν είν' έτσι ;

Προχώρησε βυτερα στην πόρτα, χωρίς νά προσθέσι τίποτ' άλλο.

'Εκείνη ξανάεσε συγχνημένη στην πολυθρόνα τής καί συγχρόνως είδε τή μητέρα τής νά μπαίνει.

— Πάλλ στο παράθυρο, Ρόζα ; τής έφώνωζε ή γορή. Μά θέλεις πάντα καί καλά ν' άρρωστήσης ; Γιατί δέν άκούε τίς συμβουλές μου, κωκοζόμοι ;

Κ' άφού έβλεπε τό παράθυρο, έτρέξε νά πάρη στην άγκαλιά τής τή δυστοχισμένη νέα.

— Μητέρα μου, τής είπε έκείνη χαρούμενη. Προό όλίγον πέρασε από κάτω ό Κρονέκ καί μού μίλησε. 'Ω, τί καλός νέος πού είνε, τί εύγενής, τί κοινός !..

— Καλός είνε, άποκόμηνε ή μητέρα τής σκεφτική. 'Αλλά θάκανε άκόμα καλύτερα, άν μάς έλλήμονε τά νοίκια πού χρωστάει...

Η άπότομη αύτή έντομηση προσέβησε τή χειρότερη έντίπωση στην κόρη καί τήν έβγαλε άμέσως άπ' τίς ποιητικές όνειροπολήσεις τής. Αισθάνθηκε άποτροφή προς τή μητέρα τής πού έβλεπε τόσο πεζά τή ζωή καί συμπάθησε άκόμα πιο πολύ τό νέο γιά τίς οικονομικές στενοχώριες του.

— Έτσι λοιπόν ! σύλλογιστηκε. 'Έχει κ' αύτός δυστυχίες στή ζωή του ;

'Ο Ντυράν, ό πατέρας τής Ρόζας, ήταν παλιός μπακάλης κ' είχε νού άρχισε νά τραγουδάη γιά πρώτη φορά τό άγνωστο ως τότε τραγούδι :

'Ός πότε παλληκάρια νά ζούμε στή σκλαβιά...'

Δέν πέρασε πολλές κωφές από τότε κ' άπό τό σπύροι έκείνου πού χήθηκε από τό σακά τού ψάλλη τού Βελεστίνου, φέτρωσαν οι πρώτοι σπόροι τής 'Ελληνικής έλευθερίας κ' άντηχσε άπ' άκρη σ' άκρη τού σκλαβομικένου 'Ελληνισμού, άπ' όλες τίς χαράδες κ' άπ' όλα τά κοροιοόμωνα τής 'Ελλάδας, τό πρώτο σάλπισμα τής 'Ελληνικής παλληγενεσίας, ό θούριος τού Ρήγα Φεραίου :

'Ός πότε παλληκάρια νά ζούμε στή σκλαβιά...'

κερδίσει άρκετά από τήν έπιχείρησή του. Τώρα ζουσε άνετα μαζί μέ τήν οικογένειά του στό εύοχόμορο καί πλούσιο σπίτι του. 'Όταν έπαρουσιάστηκε ό κ. Κρονέκ γιά νά του ζήτηση νά νοικιάση ένα δωμάτιο, ό πρώην παντοπόλης θαμωμένος άπ' τό εύγενικό παρουσιαστικό τού νέου τόν έδέχτηκε μέ προθυμία κ' έπεριφράνει.

Η έκπληξή του όμως ήταν άπεριγράπτη, όταν ένα πρωί πού προχωρούσε μαζί μέ τή γυναίκα του, άκουσε στην πόρτα τόν καινούριο του νοικιοζήτη νά χτυπάει ζήτητόν τής άδειά νά μπη.

— Μά θάγώμωνα μόνος μου γιά νά σάς φέρω τίς άποδείξεις τών έννομιών προς έξόφλησι, τού είπεν ό άπλοκός μπακάλης, νομίζοντας πως ό νέος έρχόταν γιά νά πληρώσι τά καθυστερούμενα νοίκια.

— Δέν πρόκειται γ' αύτό, κ. Ντυράν, άποκόμηνε ό νέος. Ή σημερινή έπίσκεψή μου φέρνεται σέ σοβαρότερος λόγους. Σάς έμίλησα, νομίζω, άλλοτε γιά κάποιον θείο μου έκατομνωμένο πού δέν έχει άλλον κληρονόμο από μένα... Λοιπόν, ό θεός μου πού σάς άνάφερε πέθανε καί κληρονόμος έγώ τά έκατομνωόμαι του. Γιά νά σάς πώ όμως τήν αλήθεια, ή κληρονομία αύτή μέ άφηνει άδιάφορο καί δέν θέ τήν ζητήσω, άν δέν μου δώσουν έκείνη πού διάλεξα γιά γυναίκα μου...

'Ο νέος σταμάτησε λίγα νά νά ιδή τί έντύπωση προσέβησαν τά λόγια του καί έπειτα προσέθεσε μέ μία θαυμά ήπόπλασι :

— Έχω τήν τιμή, κ. Ντυράν, νά ζητήσω τό χέρι τής κόρης σας.

Καί κεραιός άν έπερτε έκείνη τή στιγμή μένω στό δωμάτιο, δέν θα προκάμισε τέτοια ταρώχη στους άρρέτες έκείνους άνθρώπους, πού δέν ήταν σέ θέση νά ξεχωρίσουν τήν αλήθεια από τό ψέμμα. Ένας εύγενής, πλούσιος καί ώραίος νέος νά ζητήσει σέ γάμο τήν χαμπούρα καί κωκοζιασμένη θυγατέρα τους! Μήπως όνειροόταν τάχα ;

Η μητέρα τής Ρόζας πού είχε άντληηθεί στό μεταξύ τό αίσθημα τής κόρης τής προς τόν κ. Κρονέκ, έστρεψε νά τής άναγγείλη τήν εύχάριστη είδησι.

— Κόρη μου, τής είπε, ό κ. Κρονέκ μου ζήτησε προό όλίγον τό χέρι σου.

Στά λόγια αύτά ή νέα, πηγυμένη άπ' τή συγχνηση, άγκάλιασε τή γορή μητέρα τής καί τή φίλησε...

Μία βδομάδα πέρασε έντομμετάξυ.

Η Ρόζα, ή τόσο μελαγχολική καί περίλυπη, γελούσε τώρα, τραγουδούσε καί ήταν εύτυχισμένη. Τής φανόταν πως άκούσε κάθε τόσο τίς λέξεις πού τής είχε πηθείσει ό άραβωνιαστικός τής, όταν τής έπρόσφερε τό πρώτο του μπουκέτο :

— Άγαπήτη μου Ρόζα, τά μυστικά τής καρδιάς μου τά έμπιστευθήκα στό λευκά αύτά τριαντάφυλλα πού σου μοιάζουν σαν νάνα άδέφια σου. Από δω καί πέρα αύτά θέ σου λέω γιά τήν άγάτη μου...

'Ένα πρωί ό έπομήριος γαμπρός έπισκέφθηκε τόν πεθερό του, πού νούτρετα άπ' τή συνθησμένη ώρα.

— Κόρη Ντυράν, τού είπε, ή ήμέρα τού γάμου μου πλησιάζει καί σέ λίγο γίνωμαι κάτοχος τής περιουσίας τού θείου μου. Έπειδή όμως τό ποσό πού κληρονώω είνε τεράστιο, μού χρειάζονται πέντε χιλιάδες φράγκα γιά έξοδα συμβολαιογραφείων...

— Εμπρέματό μου, παιδί μου, νά σέ διεκοζώνω έγώ, τού είπε ό γέρος δειλά καί διευθύνθηκε στό γραφείο του. 'Εβγαλε από εκεί μία δέση χατομνωσμάτων καί τήν ένεχειρισε στό νέο.

Από κείνη όμως τήν ήμέρα ό νέος έξαφανίστηκε καί δέν έξαναφάνηκε ποτένα. Τού ζάουν τόν περιμενε επί όλόκληρης ώρας ή άραβωνιαστικά του άκοιμισμένη στό παράθυρο, μέ άνήσχη καρδιά καί μάτια διακρωμένα.

'Ο κλέφτης τής άγάτης είχε παρή γιά πάντα μαζί μέ τά χράμματα τού πατέρα τής. Από τό σύντομο έκείνο ειδύλλιο δέν τής άπόμεινε τής Ρόζας παρά μόνο λίγα ξερά λουλούδια πού τά διατηρούσε πάντα γιά νά θυμάται τόν άγαπημένο τής. Τά μαρμαμένα έκείνα τριαντάφυλλα τής έφεραν στό νου τήν εικόνα τής ίδιας ζωής τής, κ' ήταν βέβαια πως όταν ξεφύλλιζε καί τό τελευταίο πέταλο, μαζί μ' αύτό θέ πετούσε άπ' τό σώμα κ' ή λευκή βασανισμένη ψυχή τής.

'Όταν έφτασε ή άνοιξη, ή μηχή χαμπούρα άποκομνήθηκε γιά πάντα, έχοντας τά μάτια τής γυρισμένα προς τό παράθυρο καί σφίγγοντας στό κωκαλιώμωκα χέριά τής τό μοναδικό ξεροό λουλούδι πού άπόμεινε άπ' τό μπουκέτο τού άραβωνιαστικού τής.

Τώρα άνασάεινα στό μικρό έξοχόμο νεκροτάφείο τού τόπου τής καί γύρω από τό μνήμα τής έχουν φυτρώσει άμέτρητα κάτασπρα παρθενικά όδόντα, τά όποια σκαπάζουν τήν πλάκα τού τάφου τής. Χωρίς άλλο τά όδόντα αύτά θάνα νά δάκρυα τής προδομένης κοπέλλας πού άνθισαν μέ τήν άνοσιζήτικη δροσιά...

ΙΟΥΛΙΟΣ ΔΕΜΑΙΤΡ

Πηγυμένη από συγχνηση άγκάλιασε τή γορή μητέρα τής καί τή φίλησε...

